

VOORWOORD

‘De uil vliegt pas bij het vallen van de duisternis.’ Wat bedoelde Hegel met deze welbekende uitspraak? Dat mensen wijs worden na ervaring en pas op het eind van hun leven aan filosofen toekomen? Of dat de filosofie het gebeuren pas begrijpt als het achter de rug is? Of dat de uil, als dier dat de wijsheid symboliseert, pas uitrukt als het ertoe doet, als het moment aanbreekt waarop het vrije denken of de verlichting onder druk komt te staan? Uiteraard staan ze altijd onder druk. Vrij zijn is nooit evident. Het is steeds een opdracht, voor elke generatie opnieuw. Dogmatiek, al dan niet onder de vorm van een bepaald machtsdenken, gluurt steeds om de hoek. Toch mogen we niet in de val trappen en menen dat de filosofie als dusdanig kan uitgerangeerd worden. Elke cultuur kent een zekere gelaagdheid met allerhande sociale en theoretische praktijken, weliswaar niet altijd onmiddellijk zichtbaar, die zoeken om de filosofie of het vrije denken, in welke betekenis dan ook, een plaats te geven. Vanuit de barsten binnen de hedendaagse consensus ontsnappen argumenten die de huidige sociale praktijk in vraag stellen en een ander denken mogelijk maken. Jan-Jasper Persijn heeft het in het artikel met als titel *Een militantisme van de illegaliteit* over de publieke kritische rol van Alain Badiou. Vanuit een filosofisch geschraagde militante attitude zoekt Badiou naar praktijken om de Franse politiek, zoals onder andere ten aanzien van de kwestie Algerije, te beïnvloeden en te wijzen op het gebrek aan evidentie waarmee dit conflict gevoerd werd. Joost Van Driessche onderzoekt door middel van het begrip polethiek naar een alternatief voor het huidig kartel tussen politiek, wetenschap en economie. Het is een lange tekst. Onze economische en academische vrijheid laat ons toe dergelijke lang uitgesponnen analyses te publiceren. Het is niet elk tijdschrift gegeven.

Het voorbije jaar bezocht staatssecretaris Theo Francken een aantal universiteiten met een lezing omtrent het vluchtelingenbeleid. Hierin nam Francken een aantal opmerkelijke standpunten in. Het vrije denken leeft van de dialectiek van vraag en antwoord. Een open tegensprekelijk debat biedt een kans om de hedendaagse morele consensus te bevragen, het biedt een kans tot het ontwikkelen van barsten. Om – wat heet – organisatorische redenen had Francken niet de mogelijkheid om dit debat aan te gaan. Vanuit de overweging dat *De Uil* zijn rol moet spelen wanneer het vrije denken onder druk komt te staan, maakten we met de redactieraad de keuze om een aantal auteurs op de stellingen van Francken te laten reageren. Niet vanuit de waan van de dag, maar door middel van een essay. Hiermee kent ons tijdschrift een nieuwe rubriek. Naast artikelen, kritische bibliografieën en recensies starten we vanaf heden met een essay-rubriek. Misschien houden we dit niet elk nummer vol, maar wanneer een bepaald thema

met een filosofische relevantie actueel wordt, proberen we door middel van een aantal essays aan dit debat een bijdrage te leveren. Zo kan *De Uil*, zoals Persijn het in zijn artikel verwoordt, een trage intellectuele ruimte worden waar niet alleen experts, maar schrijvers, theatermakers, beeldend kunstenaars, filosofen, psychoanalytici et cetera, kortom denkers in de ruimste betekenis van het woord aan het vrije woord een bijdrage kunnen leveren. We openen dit nummer met essays van Johan Leman en Joost Bonte.

Als laatste publiceren we een kritische bibliografie van Rob Devos over Frank Vande Veires boek: *Tussen blinde fascinatie en vrijheid. Het mensbeeld van Slavoj Žižek*. Als filosoof, politiek activist, psychoanalyticus wordt Žižek de gevaarlijkste filosoof van het Westen genoemd. Zorgt Žižek voor een barst in de hedendaagse consensus? Misschien? In elk geval is Devos opgetogen dat Žižek Hegel niet behandelt als een dode hond. Alhoewel dit ook iets vertelt over onze tijd, maar misschien is het lezen van Hegel al genoeg voor die barst.

Afsluitend vragen we ook even jullie aandacht voor de aankondiging van een seminarie/masterclass, ingeleid door Rob Devos, met als titel *Michel Foucault: de neoliberale verleiding*.

Henk VANDAELE (Kemmel)